

NOVADI GAIDA

LĪDZ MĀJĀM vēl tikai viena pietura

Ieva Vilmane

Māris un Liene Vekļuki rēķina, ka 16 gados, kopš abi nodibināja ģimeni, dzīvojuši kādās 20 dažādās vietās. Jurģi bijuši krustu šķērsu Rīgā un Īrijā, mājas meklētas arī Anglijā un Spānijā, taču nu, pēc 12 gadu pārtarukuma, Vekļuku pastāvīgā adrese atkal ir Latvijā.

Atved līdzīdu rudu ģiru

Savulaik rūdīti rīdīnīkie dzimto Saldus uzskatīja par provinciālu sprostu, no kura jāturas pa gabalu. Mārim un Lienei šķita, ka dzīve jāpavada, meklējot un sekojot naidīgām iespējām. Tādas viņi redzēja tikai galvaspilsētā. "Rīgā nebija viegli, taču atgriešanos Saldū būtu uzskatījis par krišanu vēl dziļākā bedrē, par sevi nogalināšanu," Māris atceras savu pārliecību. Pāris dramatisks dzīves kļūgu daudz ko mainīja, arī šos uzskatus.

Vekļukiem kardinālas pārmaiņas sākās pirms četriem gadiem. "Pieņemām Dievu, un dzīvē viss mainījās uz labo pusi – radās jaunas vērtības un mērķi. Mums pasaulīgā dzīve vairs nebija pievilcīga," paskaidro Māris. Jauno ģimeni, kurā aug trīs podziņas – Betija (8 gadi), Emīlija (oktobrī paliks 3 gadi) un Rebeka (šomēnes paliks gads) –, vairs nevilināja arī Īrijā, lai gan tur ikdienai ģimenei ar maziem bērniem ir ļoti nozīmīga finansiālā stabilitāte. "Neatgriezāmies tāpēc, ka tur bija slikti vai arī te būtu labāk. Atgriezāmies, lai kalpotu Dievam. Un mums ir cerība un ticība, ka te turpināsim mainīties," saka ģimenes galva.

Viņam vienmēr prātā esot pa kādai trakai idejai, tomēr pēkšņs vīra runas par atgriešanos dzimtenē Lienī sākumā satraukus. Taču jūnija beigās jau viņa ar

Vekļuku ģimene šovasar no Īrijas latviešiem pārtapa par brocēniekiem.

Andreja Sergejeva foto

abām jaunākajām meitām lidoja uz Latviju. Nedaudz vēlāk ar automašīnu atbrauca arī pārmaiņu iniciators, vecākā meita un ruds īrs, 12 gadus vecais supuks Guči. Līdz Vekļuki atveda visu iedzīvi, tur palika vien neliels Māra privātais bizness, tāpēc viņš ik pa laikam aizbrauc uz Īriju.

Auto vietā mājele

Bet vēl pirms vairākiem gadiem Māris jau paveica kādu neprātību – atbrauca atvaļinājumā uz Latviju, lai pārdotu savu vienīgo automašīnu un iztērētu iekrājumus jaunam pirkumam. Tā Vekļuku ģimene tika pie zemesgabala un remontējamas mājiņas Saldus pievārtē. Abi tic,

ka šobrīd neizteiksmīgais nams ir viņu ideālā mājvieta. Vien jā-saremontē. Lielākās raizes sagādā neievilkts ūdensvads, tāpēc Māris vērsies pašvaldībā, lai ļautu atgriezt ūdeni. "Pēc gada gribam dzīvot savās istajās mājās," cerīgi saka Liene.

Jau Īrijā latvieši sāka meklēt pagaidu dzīvesvietu Saldus apkaimē. Portāla www.ss.com piedāvājumu krasi sašaurināja ģimenes vajadzības un iespējas. Izrādījās, ka nav pat pāris variāntu dzīvoklim, kurā būtu ērti pieciem cilvēkiem un nebūtu nevienas mēbeles. Saldū kāds īpašnieks piedāvāja mājokli īrēt par 220 eiro mēnesī, bet aptuveni tikpat daudz būtu jāmak-

sā par komunālajiem pakalpojumiem, un tas bija par dārgu. Brocēnos par dzīvokli saimniekam jāmaksā 150 eiro mēnesī, arī komunālie izdevumi mazāki. Salīdzinot – Īrijā par mājokļa īri bija jāmaksā ap tūkstoš eiro. Tā teikt, ienākumi bija lielāki, taču arī izdevumi neatpalika.

Mājmācību nomainīs skola

"Kad bijām iekārtojušies Brocēnu dzīvoklī, vecāki jautāja, vai esam kaut ko dzirdējuši par reemigrācijas plānu un bijuši pašvaldībā. Sākām interesēties vairāk. Tā iepazīnāties ar reemigrācijas projekta koordinatori Saldus novadā Dzinetu

Rubuli. Ar viņas palīdzību esam atrisinājuši svarīgus jautājumus, viņa mūsu vietā sarunāja tikšanās, sameklēja informāciju un kontaktus, precizēja, atcerējās, pajautāja... Viņas ieinteresētības dēļ jūtamies šeit gaidīti," priecājas Liene.

Viens no sarežģītākajiem jautājumiem izrādījās Betijas skolas gaitas. Divarpus gadus viņa mācījās mājās kopā ar mammu pēc akreditētas Eiropas kristiešu programmas. Tai izstrādāti detalizēti un viegli lietojami mācību materiāli, tāpēc mammai nebija grūti izglītēt meitu. "Latvijā mājmācībai atšķiras mērķi un iemesli. Te vecākiem pašiem jāizdomā, ko un kā mācīt. Galvenais, lai semestra beigās bērns var nokārtot pārbaudi visos mācību priekšmetos, arī sportā, mūzikā un vizuālajā mākslā. Nesmu pedagogs, tāpēc diez vai tiktu galā...," mamma pastāsta, kāpēc Betija tagad mācīsies Brocēnu vidusskolā.

Vēl viens nozīmīgs solis Vekļukiem ir izvēlēties kristiešu kopienu, kurā justies saprasti, atbalstīti un vajadzīgi.

Negrib īpašu attieksmi

"No Latvijas aizbraucām, jo šeit nevarējām sasniegt pašu izvēlēto standartu," uz pagātni atskatās Māris, neslēpjot, ka šī ir jau trešā reize, kad ģimene mēģina atgriezties Latvijā. Sieva piebilst: "Noteikti nozīmē bija arī tam, ka Īrijā mums vienmēr bija, kur atgriezties. Man bija 18 gadu, kad pati sameklēju darbu skaistumkopšanas salonā, kurā vēlāk nostrādāju 12 gadus. Arī Mārim bija darbs, viņu tur gaidīja atpēlām rokām. Katreiz, kad no ģimenes atvadījāties, viņi teica, ka gaida mūs atpakaļ."

Rīgā it kā arī bijis, ko darīt, taču Betijai nebija vietas bērnudārzā, Mārim neizmaksāja algu vienu mēnesi, tad otru, un Vekļuki tiešām atgriezušies Īrijā.

Kad runājam par reemigrācijas plānu, Māris un Liene uzsver, ka nevēlas īpašu attieksmi no valsts tikai tāpēc, ka ir atgriezušies. "Uz priekšu tiksim, ja paši daudz darīsim. Skaitām lūgšanos, lai ierēdņiem dota gudrība un nebūtu alkatības. Lūdzam, lai cilvēki nemānās un nemelo sevi. Galu galā – katrs cilvēks izdara izvēli, un ar sekām jāsamierinās. Kad negribas vainot sevi, bet citi nav tuvu, tad latvietis atceras, ka valsts vispār nav ideāla..." ne bez iemesla saka Māris.

UZZIŅAI

Kur dzīvot pēc atgriešanās Latvijā?

Ekonomikas ministrijas Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja **Evita Urpene** skaidro: cilvēkiem, kuri pēc ilgas prombūtnes atgriežas Latvijā, nav atsevišķas mājokļu atbalsta programmas. Tomēr tāda ir, piemēram, jaunām ģimenēm un speciālistiem, un atbalstam tajās drīkst pieteikties arī reemigranti.

Kopš 2015. gada darbojas mājokļu garantiju programma, ko administrē attīstības finanšu institūcija "Altum". Tā palīdz jaunām ģimenēm iegādāties mājokli, samazinot pirmo iemaksu (līdz 20% no aizdevuma summas). Trīs gados šādi palīdzēts vairāk nekā 9900 ģimenēm, tajās aug 14 552 bērni. No šī gada garantiju drīkst saņemt arī jaunieši (ne vecāki par 35 gadiem, ar iegūto augstāko vai vidējo profesionālo izglītību).

Tāpat ministrija sagatavojusi grozījumus likumdošanā, kas paredz atteikties no prasības norādīt deklarēto vai reģistrēto dzīvesvietu Latvijā, tādējādi nodrošinot, ka garantiju programma būs pieejama arī ģimenēm, kuras vēlas atgriezties Latvijā un saņemt palīdzību

mājokļa iegādei vai būvniecībai. "Grozījumi šobrīd tiek skatīti ar citām ministrijām un nevalstiskajām organizācijām, tie vēl jāpieņem Ministru kabineta," skaidro E. Urpene.

Viņa informē, ka ministrija izstrādā atbalsta programmu daudzdzīvokļu īres namu celtniecībai ekonomiski aktīvos reģionos, lai nodrošinātu iedzīvotājiem pieejamus mājokļus (tādus, par kuriem nav jāturpina vairāk par 30% no mājāsaimniecības kopējiem ienākumiem). Īres tirgus nav pieejams aptuveni 80% mājāsaimniecību, jo nav lētu, kompaktu (50m²) un mūsdienu būvniecības standartiem atbilstošu mājvietu. E. Urpene norāda, ka sava kārtība mājokļu piešķiršanai ir katrā pašvaldībā, tomēr ministrija nav informēta par kādu īpašu praksi mājokļu jomā reemigrācijas veicināšanai.

Savukārt par pašvaldības iespējām piedāvāt reemigrantiem mājokli Saldus novada domes Mājokļu un sociālo jautājumu komisijas priekšsēdētāja **Inta Vanaga** skaidro: "Pirms pāris gadiem interese iegūt pašvaldības dzīvokli bija kādam cilvēkam, kurš domāja

par atgriešanos Latvijā. Tolaik spēkā esošie noteikumi ļāva dzīvokli rindā uzņemt arī cilvēkus ar regulāriem ienākumiem, taču interese rindā neierakstījās, jo viņš tā arī nepārcēlās uz Latviju. Citi ārzemju latvieši pie mums nav vērsušies." Viņa pastāsta, ka Saldus novadam pieder 1242 dzīvokļi, no tiem pilsētā 231, bet pārējie – pagastos. Tos pašvaldība ir izīrējusi gan uz noteiktu laiku, gan beztermiņā.

I. Vanaga piebilst, ka pašvaldība arī piedāvā savus dzīvokļus atsavināt publiskā izsolē un samaksu veikt pakāpeniski piecos gados. Noteikumi atļauj pašvaldības dzīvokli īres tiesību izsolēs piedalīties arī reemigrantiem, un informācija par izsolēm ir atrodama pašvaldības mājaslapā, tāpat viegli pieejama arī ārpus Latvijas dzīvojošajiem. "Tomēr kopumā pašvaldībai ir ierobežotas iespējas piešķirt dzīvokli tiem, kuri atgriežas uz dzīvi Latvijā, jo vispirms atbalsts pienākas vairākās citās krīzes situācijās," situāciju ieskicē I. Vanaga.

Sabiedrības integrācijas
fonds

Materiāls sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.